

JAZ PA GREM NA ZELENO TRAVCO ...

Naravoslovni dan: 1. 6. 2020

Namesto načrtovanega naravoslovnega dne: Travniki (6. razred)

Pripravile: Marjeta Kristan, Darinka Mareš in Asja Sodja



1. Preberi. TRAVNIKI IN TRAVIŠČA

Travniki in travišča so pol naravna območja, del kulturne krajine. Nastala so s preoblikovanjem pokrajine (krčenje gozdov), zaradi stalne naselitve človeka in z razvojem kmetijstva. Največ travišč je nastalo od bronaste dobe do časov Rimljanov.

Travišča se bohotijo v pestrosti življenja, polna so raznovrstnega travniškega cvetja in drobnih živali, medtem ko so **travniki** nekoč bili travišča, danes pa so zaradi intenzivnega izkoriščanja v kmetijske namene, izgubili večino svojega življenja - ostale so večinoma trave, travniških živali je na njih vse manj.

Travišča so eno izmed najbolj pestrih in raznolikih ekosistemov, kjer na samo kvadratni meter travišča lahko najdemo 80 različnih živalskih in rastlinskih vrst. Na njih najdemo tudi redke in ogrožene vrste. Veliko pestrih travišč je del območij Natura 2000, razglašena so tudi za naravno vrednoto. Ohranimo jih!

Travišča so med najbolj ogroženimi ekosistemi v Evropi (poleg mokrišč). Nekdaj so bila travišča košena kasneje kot danes, rastline na njih so lahko zacvetele in semenile, zato so bila polna cvetja in bogata paša za oprasovalce. Danes pa jih

ogroža intenzivno kmetijstvo (preobilno gnojenje, zgodnja in pogosta košnja - cvetlice ne utegnejo semeniti, prekomerna paša, uporaba herbicidov). Baliranje po košnji ubije mnogo majhnih travniških živali.

Kako pripomorem k ohranjanju travišč?

1. Živali, ki jih opazuješ, nepoškodovane vrni v naravo.
2. V Sloveniji poznamo nekaj več kot sto vrst travniških rastlin. Nikoli ne trgaj ali poškoduj zavarovanih rastlin. Zato rastlino najprej določi in v primeru, da ni zavarovana, se odloči, ali jo boš dal v svoj herbarij ali šopek.
3. Tudi šopek travniških cvetlic, ki niso zavarovane, je lahko le toliko »bogat«, da ga lahko objameš s palcem in kazalcem.
4. Ko stopaš po travniku, hodi ob njegovem robu, da ne pomečkaš vse trave.
5. Pred obiskom cvetočega travnika prosi lastnika za dovoljenje.

V zvezek zapiši naslov TRAVNIK in zapiši lastnosti.

2. Oglej si spodnji sliki. KAKŠNE RAZLIKE OPAZIŠ? **Odgovor zapiši v zvezek.**



GNOJEN TRAVNIK



NARAVNI TRAVNIK

3. Preberi. OPRAŠEVANJE RASTLIN - ŽUŽKOCVETKE IN VETROCVETKE

Prenos cvetnega prahu iz prašnikov na brazdo pestiča rastline imenujemo **OPRAŠEVANJE**. Prenos lahko opravi ŽIVAL (največkrat žuželka), VETER ali VODA. Glede na način oprave razvrščamo rastline na **vetrocvetke** in **žužkocvetke**.

Rastlinam, katerih pelod prenašajo žuželke, pravimo **žužkocvetke**. Žuželke (ali druge organizme), ki sodelujejo pri prenašanju cvetnega prahu, imenujemo **opraševalci**. **Cvetovi žužkocvetk** so običajno živih barv in dišijo, s čimer privabljajo opraševalce. Pri dnu venčnih listov se običajno izloča sladka medicina, s katero se opraševalci prehranjujejo. Tako imajo oboji korist: žužkocvetke so oprasene, opraševalci pa dobijo hrano (sožitje ali simbioza dveh organizmov).

Rastlinam, katerih cvetni prah prenaša veter, pravimo **vetrocvetke**. **Cvetovi vetrocvetk** so drugačni od cvetov žužkocvetk. So manj opazni, ne dišijo in ne izločajo medicine, so drobni in lahki. Prašniki in brazde pestičev običajno segajo daleč iz cveta, da so čim bolj izpostavljeni vetru. Vetrocvetke imajo v prašnikih veliko pelodnih zrn, da povečajo možnost oprašitve.

Med rastline, ki nimajo cvetov, sodijo alge, mahovi, preslice in praproti. Te rastline se razmnožujejo s trosi.

Če želiš si ogledaš spodnji video:

<https://www.youtube.com/watch?v=MQiszdkOwuU>

4. IN POSTANI TRAVNIŠKI DETEKTIV.

Sprehodi se ob travniku. V zvezek naštej pet travniških rastlin, ki so žužkocvetke in tri, ki so vetrocvetke. Pri določanju si pomagaj z opisi cvetov, ki so napisani zgoraj. Rastline tudi (če gre) poimenuj.

Eno rastlino naberi (brez podzemnih delov) in jo herbariziraj, ter nalepi v zvezek. Pri naravoslovju jo bomo še potrebovali.

KATERE SO ZAVAROVANE RASTLINE IN ŽIVALI LAHKO IZVEŠ TU:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_zavarovanih_domorodnih_rastlinskih_vrst_v_Sloveniji

https://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_zavarovanih_%C5%BEivalskih_vrst_v_Sloveniji